

Beslut om Riktlinjer för Emeritusakademin

Beslut

Linköpings universitet (LiU) beslutar att "Riktlinjer för Emeritusakademin" ska träda i kraft i enlighet med de ikraftträdandebestämmelser som anges i styrdokumentet (se bilaga).

Riktlinjerna ersätter det tidigare beslutet Emeritusakademin vid LiU (dnr LiU-2014-01964).

Beslutet ska föras in i LiU:s regelsamling.

Skäl till beslut

Enligt en lång akademisk tradition brukar professorer erbjudas möjlighet att fortsätta sin vetenskapliga verksamhet vid sitt universitet efter pension för att tillvarata kompetensen. Vid LiU har sådan verksamhet bedrivits sedan 2008 under namnet Emeritusakademin (Emeritus Academy). Akademien har varit knuten till universitetsledningen samtidigt som respektive medlem varit associerad till en institution.

De förändringar som på senare år skett inom arbetsrätten har tydligare ökat möjligheten att förvärvsarbeta längre upp i ålder, vilket påverkar hur LiU bör utforma hanteringen av professorers fortsatta verksamhet efter ålderspension. Det har framförallt varit viktigt att klargöra vilken status kopplingen mellan LiU och de emeriti som självstyrkt och oavlönat har haft, då detta har stor påverkan på rättigheter, skyldigheter och försäkringar. I de nya riktlinjerna kommer denna grupp hanteras på ett liknande sätt som andra icke anställda personer som via någon sorts anknytning till LiU är verksamma vid lärosätet.

Handläggningen av beslutet

Beslut i detta ärende har fattats av prorektor Karin Axelsson vid rektors beslutsmöte i närvaro av universitetsdirektören Anna Thörn, chefsjuristen Christina Helmér, studentrepresentanten Eira Movin och sekreteraren Maria Fält, efter föredragning av förhandlingschefen Johan Nyhammar.

HR-direktören Pia Rundgren har deltagit i ärendets beredning.

Ärendet har varit föremål för samverkan med de lokala fackliga organisationerna.

Redaktionen för regelsamlingen har granskat beslutets form.

Karin Axelsson

Johan Nyhammar

Bilaga: Riktlinjer för Emeritusakademin

Sändlista:

Universitetsledningen
Universitetsdirektörens ledningsgrupp
Dekanerna (funktionsadresser)
Prefekterna
Institutionerna (de administrativa cheferna)
Överbibliotekarien
Internrevisionen
Berörda lokala fackliga organisationer
Innehållsproduktionsenheten
Regelsamlingen
Dokument- och arkivenheten (original)

Riktlinjer för Emeritusakademin

1 Bakgrund

Enligt en lång akademisk tradition erbjuds pensionerade professorer möjlighet att fortsätta sin vetenskapliga verksamhet och bidra med sin kompetens. Vid Linköpings universitet (LiU) har sådan verksamhet bedrivits sedan 2008 under namnet Emeritusakademin i syfte att tillvarata kompetensen hos dessa personer.

Emeritusakademin samlar professorer som lämnat sin anställning vid universitetet med ålderspension, men som fortsätter sin vetenskapliga verksamhet vid LiU. Akademin är knuten till universitetsledningen samtidigt som respektive medlem är anknuten till en värdinstitution.

LiU ställer sig positivt till att professorer fortsätter sin verksamhet efter pensionsåldern. Pensionerade professorer kan fortsätta sin verksamhet, exempelvis genom vetenskapliga publikationer, redaktörs- eller refereeuppdrag för vetenskapliga tidskrifter, deltagande i forskningsprojekt eller uppgifter inom utbildning. Den pensionerade professorns forskningsverksamhet förutsätts i allt väsentligt vara externt finansierad och den externa finansieringen kan ligga till grund för tidsbegränsad anställning.

2 Tre spår för fortsatt verksamhet för professorer efter pension

Professorer som är verksamma efter uppnådd pensionsålder kan fortsätta sin verksamhet enligt något av följande tre förfaranden:

- Fortsatt tillsvidareanställning som *professor* efter uppnådd pensionsålder i enlighet med 32 a § lagen (1982:80) om anställningsskydd (LAS). Detta förfarande är tillämpligt för professorer som har passerat pensionsåldern enligt definitionen i LAS och som är fortsatt fullt sysselsatta och finansierade i sin anställning. Anställningen förutsätts i allt väsentligt vara externt finansierad.
- Tidsbegränsad anställning (SÄVA) som *professor emeritus/emerita*. Efter avslutad tillsvidareanställning som professor kan enligt 32 a § LAS en ny tidsbegränsad anställning (SÄVA) som professor emeritus/emerita ingås för aktivt förvärvsarbete under begränsad tid efter pensionsåldern. Detta förfarande är tillämpligt vid tidsbegränsade uppdrag inom forskning, utbildning administrativa uppdrag. Anställningen förutsätts i allt väsentligt vara externt finansierad.

- *Anknytning som professor emeritus/emerita.* Efter avslutad tillsvidareanställning som professor vid LiU kan anknytning som professor emeritus/emerita inrättas i syfte att fortsatt vara verksam inom forskning, samverkan eller utbildning i begränsad omfattning. Föresättningar för denna anknytningsform framgår av dessa riktlinjer.

Vem som har rätt att fatta beslut om anställning eller anknytning av en professor emeritus/emerita framgår av vid var tid gällande delegationsordning.

För en professor emeritus/emerita som innehar en anställning enligt ovan gäller samma regler och föresättningar som för andra anställda lärare vid universitetet. De ingår också genom sin anställning i Emeritusakademin (se avsnitt 3.1).

3 Anknytning som professor emeritus/emerita

3.1 Syfte och ansvar

Emeritusakademin har inrättats för att möjliggöra för LiU att fortsatt kunna ta del av pensionerade professorers kunskap och kompetens och för att ge dem föresättningar för fortsatt vetenskaplig verksamhet. Genom en formell anknytning som professor emeritus/emerita blir en pensionerad professor en del av Emeritusakademin. En sådan anknytning sker alltid till en värdinstitution och föresätter ett ömsesidigt intresse från båda parter.

Prorektor har samordningsansvaret för Emeritusakademin och de aktiviteter som universitetsledningen initierar för akademien.

3.2 Krav och varaktighet på anknytning

För att kunna anknyttas som professor emeritus/emerita ska professorn ha avslutat sin anställning vid LiU, passerat 65 års ålder och inte inneha en ny akademisk anställning.

Anknytning som professor emeritus/emerita får ske efter överenskommelse med prefekten på värdinstitutionen om en plan för den tänkta vetenskapliga verksamheten som ska bedrivas vid institutionen under anknytningsperioden.

Anknytningen får inte användas för att täcka ett arbetskraftsbehov och inget arbetsgivaransvar åligger universitetet för det arbete som utförs inom ramen för anknytningen, vilket också innebär att LiU inte har rätt att arbetsleda den anknutne.

En anknytning som professor emeritus/emerita är i normalfallet tidsbegränsad till ett år, men kan vara upp till tre år om det är motiverat utifrån den anknutnes planerade vetenskapliga verksamhet. Slutdatum bör normalt vara vid ett årsskifte. Anknytningen kan förlängas med ett nytt beslut om anknytning. Delegerat enligt

delegationsordningen beslutar om längd utifrån de förutsättningar som framgår ovan. I bedömningen av ny anknytningsperiod ska prefekten väga in uppnådda resultat under tidigare anknytningsperiod.

3.3 Ansvar för forskning

I samtliga fall där forskning sker inom ramen för anknytningen ska det säkerställas att LiU kan ta ansvar för den forskning som utförs vid universitetet. Det innebär att det i varje forskningsprojekt och i andra situationer där forskning sker ska vara tydligt vem eller vilka som är medelsmottagare, vem eller vilka som är forskningshuvudmän i lagens mening (både enligt lagen (2003:460) om etikprövning av forskning som avser människor och lagen (2019:504) om ansvar för god forskningssed och prövning av oredlighet i forskning), samt att forskningsmaterial ska förvaras och arkiveras vid LiU där så krävs enligt gällande lagstiftning.

I de fall då en anknuten professor emeritus/emerita avser att söka medel genom LiU för att bedriva forskning ska medlen sökas genom berörd institution och LiU ska vara medelsmottagare samt forskningshuvudman. När en anknuten professor emeritus/emerita ingår i ett forskningsprojekt med en eller flera andra parter utöver LiU ska ett forskningsuppdrags- eller ett forskningssamarbetsavtal finnas upprättat.

3.4 Rätt till forskningsresultat

En anknuten är inte anställd vid universitetet och omfattas därmed inte av lärarundantaget i lagen (1949:345) om rätten till arbetstagares uppfinningar eller av lärarundantaget enligt den praxis för andra former av forskningsresultat som gäller för anställda vid universitetet. Rätten till resultat som genereras av den anknutne, själv eller tillsammans med annan, inom ramen för anknytningen tillfaller rättighetsinnehavaren enligt lag, sedvana och eventuella avtal. För att säkra framtida nyttjande av resultat som tagits fram i samarbete med LiU ska universitetet eftersträva en fortlöpande, icke-exklusiv rätt för icke kommersiell forskning och undervisning till sådana resultat som har genererats inom ramen för anknytningen.

3.5 Publicering

All information och samtliga resultat som genereras inom ramen för anknytningen ska som utgångspunkt publiceras i enlighet med vetenskaplig praxis och fritt kunna nyttjas i LiU:s undervisnings-, utvecklings- och forskningsarbete. I samband med publicering av resultat som skapats inom ramen för anknytningen ska anknytningen till LiU tydligt anges. Adresser vid vetenskaplig publicering ska anges i enlighet med universitetets regler och namnet på berörd institution ska framgå. Samtliga publikationer som tas fram inom ramen för anknytningen ska registreras i LiU Electronic press (E-press).

3.6 Sekretess

En anknuten omfattas av tystnadsplikt i enlighet med 2 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400, OSL) om den anknutna kan anses delta i LiU:s verksamhet på ett sådant sätt som OSL stipulerar. En bedömning av huruvida en anknuten omfattas av tystnadsplikt enligt OSL eller ej beror på omständigheterna i det enskilda fallet. Överenskommelse om sekretess inom specifika projekt träffas i samband med att avtal om uppdrags- eller samarbetsforskning ingås.

3.7 Ersättning och åtaganden

En anknytning som professor emeritus/emerita är ingen anställning och ingen lön får utgå. LiU ersätter inte kostnader för resor eller ger ersättning för anknutnas deltagande i olika aktiviteter inom universitetet, annat än i undantagsfall och efter beslut av prefekten på den berörda institutionen.

En anknuten professor emeritus/emerita kan inte företräda LiU med bindande verkan och får inte utföra uppgifter för LiU:s räkning som innebär myndighetsutövning, t.ex. examinera.

Vid medverkan i forskarutbildning gäller att en anknuten professor emeritus/emerita kan utses till handledare, men dock inte huvudhandledare. En professor som avslutar sin anställning och går i ålderspension kan kvarstå som huvudhandledare för en doktorand, om det kan antas att doktoranden vid denna tidpunkt har högst ett år kvar till sin disputation. Om den beräknade återstående studietiden är längre ska en ny huvudhandledare utses. Den pensionerade professorn kan härvid samtidigt utses till bihandledare. Vidare får han eller hon fullgöra undervisning samt seminarieledning och kan utses av fakultetsorgan till ledamot av betygsnämnd.

LiU:s regler för användande av universitetets varumärke tillämpas i anknytningen.

3.8 Resurser

En anknuten professor emeritus/emerita kan i mån av tillgängliga resurser erbjudas tillgång till den forskningsinfrastruktur som finns vid universitetet, LiU-konto, e-postadress, tillgång till biblioteksresurser, forskarstöd via Grants Office, tillgång till ekonomistöd vid aktuell institution samt kan få möjlighet att genom berörd institution ansöka om externa forskningsmedel.

Tillhandahållande av LiU-konto ska ske i enlighet med LiU:s riktlinjer för tillgång till IT-resurser och tekniska resurser¹. Normalt upprättas ett beslutskonto och institutionen ansvarar för att välja relevant nivå på detta. Institutionen ansvarar även för att LiU-kontot avslutas när anknytningen har upphört.

¹ LiU-2023-03285

Om en anknuten professor emeritus/emerita har behov av en fysisk arbetsplats vid LiU förutsätter detta en överenskommelse mellan institutionen och professorn. I de fall en anknuten professor emeritus/emerita vistas i LiU:s lokaler har LiU arbetsmiljöansvar i enlighet med gällande arbetsmiljölagstiftning.

En professor emeritus/emerita som för sin forskning behöver tillgång till laboratorier och kontakt med patienter ska träffa erforderliga uppgörelser i denna del med prefekten och berörda forskningsledare respektive företrädare för sjukvårdshuvudmannen.

Institutionen som den anknutne professor emeritus/emerita är kopplad till står för samtliga kostnader förenade med anknytningen.

4 Avbryta professor emerita/emeritus

Universitetet och den anknutne professorn emeritus/emerita har alltid rätt att med omedelbar verkan frånträda överenskommelsen om anknytning. Behörighet att fatta sådant beslut för LiU:s räkning framgår av vid var tid gällande delegationsordning.

5 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Dessa riktlinjer träder i kraft den 27 november 2024.
2. Äldre regler om Emeritusakademin (dnr LiU-2014-01964) gäller fortfarande för professorer emeriti som förordnats till Emeritusakademin före den 1 november 2024 till dess att respektive beslut om förordnande upphör att gälla.
3. För de professorer emeriti som vid dessa riktlinjers ikraftträdande har särskilt anordnad kontorsarbetsplats på campus Valla eller campus US som finansieras av centrala medel, ska de tidigare reglerna avseende lokaler fortsatt gälla så länge fortsatt anknytning överenskoms med prefekten, behov av kontorsarbetsplats kvarstår och lokaler finns tillgängliga.

Signature page

This document has been electronically signed
using eduSign.

eduSign